

19 Mayıs Pazar akşamı Brüksel'e inip otelimize yerleşiyoruz. Ertesi gün "Antarktika Antlaşması 36. Danışma Toplantısı" başlıyor. Başlamasıyla birlikte kendimizi uzun zamandır yabancı olduğu bir temponun içinde buluyoruz. Sokaklardaki insanlar hızlı hızlı yürüyor, arabalar rüzgar gibi geçiyor. Hele şehrin o kendine özgü uğultusu... Bu tuhaf uğultunun, geceleri uyurken bile kafamın içinde yankılandığını hissediyorum. Varsın o isun... Buraya kafa dinlemeye gelmedik. On gün boyunca koşturacağız.

Oturumlar her sabah 09.00'da 'Egmont Sarayı'nda başlıyor. Biz de yarım saat öncesinden 'Chambord' adlı otelimizden çıkıyor yürümeye başlıyoruz. İki salona dağılmış 50 ülkeden 350 delegenin katıldığı oturumlar akşam saat altıya kadar devam ediyor. Sırayla söz alan delegelerin İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Rusça'ya simültane çevirilen konuşmaları masalara bağlı kulaklıklar vasıtasıyla dinleniyor.

10.30'da kısa bir kahve molası veriliyor. Öğle yemeği saat 12.30'da. Akşam altıdan sonra sarayın salonlarında veya Brüksel'deki yabancı ülke elçiliklerinden birinde resepsiyon veriliyor. Bu samimi toplantılarda delegeler birbirleriyle tanışıyor, e-posta adresleri, telefon numaraları el değiştiriyor.

Sanırım bizim açımızdan en verimli temaslar bu akşam toplantılarında gerçekleşiyor. Türk heyeti olarak, adet olduğu üzere, bir masada toplanıp aramızda konuşmak yerine salona dağılıyor, delegelerle kaynaşmaya çalışıyoruz. Dördüncü gün sonunda not defterime baktığımda, 21 ülkenin delegeleriyle birebir temas kurduğumu görüyorum.

Türk delegasyonunda biz ve üç akademisyen (İstanbul Üniversitesi'nden Bayram Öztürk, ODTÜ'den Temel Oğuz ve İTÜ'den Burcu Özsoy Çiçek) bulunuyor. Bu beş kişilik ekibe ek olarak Takbam'dan M. Ali Türkel ve Haluk Tabak'la Türk heyeti tamamlanıyor.

HER ŞEY ANTARKTİKA İÇİN

Toplantılarda son bir yıl içinde Antarktika'da yürütülen bilim programları, araştırmalar, Antarktika'da üssü olan ülkeler arasındaki iş birliği, bu üslerde yapılan çalışmaların niteliği ve bunların çevre protokollarına uygun olarak yapılıp yapılmadığı (üsler bağımsız komitelere bağlı görevliler tarafından düzenli olarak teftiş ediliyor), talepler sırayla söz alan delegeler tarafından gündeme getiriliyor, karara bağlanıyor.

Delegelerin profiline dikkat ediyorum. Çoğunluğunun bilim adamı, ülkelerinin Dışişleri, Çevre ve Denizcilik bakanlıklarında görevli üst düzey görevliler, diplomatlar ve sivil toplum örgütü temsilcileri olduğunu görüyorum. Bir gün de Monaco prensi, Belçikalı bakanlar ve toplantıya katılan ülkelerin büyükelçileri Antarktika toplantısına katılıyorlar.

Çek Cumhuriyeti Çevre Bakanı da burada; ülkesinin “Danışılan Ülke” statüsüne yükselmesinin sevincini ekibiyle paylaşıyor. Antarktika Toplantısıyla büyükelçiliğimiz de ilgileniyor. İlk gün öğleden sonraki oturumda büyükelçilikte görevli 2. katip Onur Sevim'i aramızda görüyoruz. Onur Bey heyet üyeleriyle tanıştıktan sonra Brüksel'deki başka bir toplantıya katılmak üzere aramızdan ayrılıyor.

AÇILIŞ KONUŞMASI

Açılışta söz alan heyet başkanı Bayram Öztürk uzun süredir sessiz kalan Türkiye'nin, artık bu sessizliğini bozarak Antarktika'yla ilgilenmeye başladığını söylüyor. Bayram Hoca Türkiye'nin ilgisinin, Antarktika Antlaşması'na uygun olarak kıtada bilimsel araştırmalar yapmak ve eko sistemin bozulmadan korunması için diğer ülkelerle iş birliğinde bulunmakla sınırlı olduğunun altını çizdikten sonra, Türkiye'nin Antarktika'da bu çalışmalarını yapacak bilimsel alt yapısı, yetişmiş bilim adamları ve kurmayı planladığı üssü yapacak maddi gücü olduğunu belirtiyor (konuşmanın tam metni aşağıda).

Bayram Hoca konuşurken delegeler, üzerinde 'Turkey' yazan bir plaka ve Türk bayrağı bulunan masanın arkasında 18 yıldır boş bekleyen sandalyeleri dolduran heyet üyelerine merakla bakıyorlar!

Oturumlar kapandıktan sonra o akşamki resepsiyonun verileceği mekana doğru gidiyoruz. Yolda Temel (Oğuz) Hocanın yorumu güne damgasını vuruyor: “Yıllardır uluslararası toplantılara giderim. Herhalde yüzden fazlasına katılmışımdır, ama bu kadar çok ülke temsilcisini ilk kez bir arada görüyorum. Sanki Birleşmiş Milletler Genel Kurulundayız... Antarktik a'da üs kurma işi kolay olmayacağına benziyor. Daha ilk günden gözüm korktu; nasıl bir şeyin altına yattığımızı gördüm!”

Prof. Bayram Öztürk'ün, 20 Mayıs 2013'te Brüksel'de, 36. Antarktika Toplantısında yaptığı konuşmanın orijinal metni

Mr. Chairperson, Distinguished Delegates, Ladies and Gentlemen,

We are honoured to attend the XXXVI Antarctic Treaty Consultative Meeting here in Brussels, the heart of Europe. Since the signing of the Antarctic Treaty in 1995, Turkey has been little involved in studies, governance and protection of this common heritage of the planet for many years. Republic of Turkey, however, has made substantial progress in economy, education and scientific researches in recent years. We are now feeling more prepared to contribute to the Treaty. Turkey plans to establish a base in the near future and developing a science programme for the Antarctic research .

Nevertheless, for 2013 and next few years we are facing a big challenge and we are well aware of our commitments, thus following closely all progress about this beautiful area. In principle, the

interest of Turkey in the Antarctic is in scientific researches, through which we believe that we can play an effective role in monitoring and conservation of good environmental status of the Antarctic.

In April, we held a national workshop for the Antarctic. The workshop papers have already been published. We have also found that a number of Turkish scientists had already done some valuable scientific studies in the Antarctic mostly climate change, biodiversity and fisheries during their Ph.D. studies in the USA. We collected reprints of these studies and brought here for your attention. Moreover, Turkish sailors, Mr. Osman Atasoy and Ms. Sibel Karasu, accomplished a long sailing to the Antarctic recently and they are also here to join this important meeting as Turkish delegations.

Finally, members from a Turkish NGO for the promotion of Antarctic activities, TAKBAM, are also here to attend this meeting.

Mr. Chair, I conclude my word with the wish for the success of the meeting and Turkey is ready for strong cooperation with all countries in the Treaty to protect the magnificent Antarctic region.

Thank you very much for your kind attention.